

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIUNEA A TREIA

CAUZA IPATE c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 23750/07)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

21 iunie 2011

DEFINITIVĂ

21/09/2011

Această hotărâre a devenit definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției. Poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Ipate c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Treia), în Camera compusă din:

Josep Casadevall, *Președinte,*

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Mihai Poalelungi,

Kristina Pardalos, *judges,*

și Santiago Quesada, *Grefier al Secțiunii,*

Deliberând în secret la 17 mai 2011,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 23750/07) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”) de către cetățeanul Moldovei, dl Nichita Ipate (“reclamantul”), la 3 mai 2007.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul s-a plâns, în particular, că a fost maltratat în timpul detenției și că nu a avut loc o investigație efectivă privind plângerea sa cu privire la rele tratamente.

4. . La 20 ianuarie 2010 Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu articolul 29 § 1 al Convenției s-a decis examinarea admisibilității cererii odată cu fondul acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în 1971 și locuiește în Chișinău.

1. *Pretinse rele tratamente ale reclamantului.*

6. Potrivit reclamantului, el se afla în arest preventiv la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău (fostul Penitenciar nr. 3), când un ofițer i-a cerut la 2 mai

2006, să se transfere în celula 121. Reclamantul a refuzat să se conformeze solicitării, până când nu i se vor explica motivele acestui transfer.

7. La 3 mai 2006 trei ofițeri s-au apropiat de reclamant și i-au cerut să îi urmeze. Când au ajuns în dreptul celulei 121, i s-a ordonat să intre, aceasta era pustie. El a refuzat, cerând explicații de la administrația închisorii, însă în schimb, după cum se pretinde, a fost agresat de către ofițeri, ajutați de încă doi colaboratori, care l-au lovit cu pumnii, picioarele și bastoane de cauciuc, apoi l-au lovit cu capul de perete, provocându-i severe. Ei l-au înjurat și i-au spus că s-au săturat de nenumăratele plângeri ale acestuia referitor la pretensele încălcări ale drepturilor lui. Când nu a mai putut rezista, reclamantul a fost împins cu forța în celula 121, unde el s-a lovit de fereastră, a spart-o, iar cu cioburile de sticlă a încercat să-și taie venele în speranța că colaboratorii penitenciarului vor înceta maltratarea și i se va asigura vizita unui medic. Totuși, atacatorii au continuat să îl lovească în celulă, iar ulterior reclamantul a fost prezentat unui psihiatru.

8. Potrivit Guvernului, la 3 mai 2006 reclamantul s-a refuzat de orice asistență medicală. Potrivit reclamantului el a refuzat asistență medicală de la doctorii Penitenciarul nr. 13, deoarece aceștia erau colegi a atacatorilor săi și nu a avut încredere că aceștia ar fi independenți și imparțiali în constatările lor.

9. La 4 mai 2006, reclamantul s-a plâns șefului Penitenciarului nr. 13, că el a fost maltratată de către personalul închisorii și a solicitat să fie examinat de către experți în medicină și de către reprezentanți ai Amnesty International. El a declarat că el însuși va fi în greva foamei până când aceste vizite nu vor fi asigurate. În aceeași zi, administrația închisorii a informat Ministerul Justiției că reclamantul este în greva foamei și motivele acestei forme de protest, și anume cererea lui de a fi vizitat de către Amnesty International și un expert medical.

10. La 5 mai 2006 plângerea reclamantului cu privire la maltratare a fost înregistrată la Procuratura Generală.

11. La data de 12 mai 2006 reclamantul a încetat greva foamei, informând administrația penitenciarului că motivul încetării grevei este starea sa de sănătate precară. Reclamantul s-a referit la omisiunea satisfacerii cererii sale de a fi examinat de către un expert medical și Amnesty International. În aceeași zi administrația penitenciarului a informat Ministerul Justiției despre faptul că reclamantul a încetat greva foamei.

12. Tot la 12 mai 2006, reclamantul s-a plâns Ministerului Justiției că a fost maltratată. Șeful Departamentului Instituțiilor Penitenciare i-a răspuns reclamantului că plângerea sa a fost examinată, dar a fost considerată ca neveridică. De fapt, din cauza refuzului său de a se conforma ordinului de a se muta în celula 121, el a fost escortat în celulă, doar după ce a fost încătușat.

13. La 15 mai 2006 reclamantul a fost transferat la Comisariatul de poliție Criuleni, pentru a participa la ședința de judecată pe dosarul său

penal din 18 mai 2006 ținută în acea localitate. Extrase din fișa sa medicală, din timpul aflării sale în respectivul loc de detenție, includ următoarele mențiuni:

La 16 mai 2006: multiple plăgi pe mâna stângă; reclamantul se plânge de dureri în regiunea toracică și spate; este necesară examinarea de către un medic traumatolog, neurolog și de o radiografie a regiunii toracice.

La 21 mai 2006: pacientul declară că trei săptămâni în urmă a fost maltratat de către personalul din Penitenciarul nr. 3 din Chișinău, când a fost lovit cu picioarele în coaste și ficat. În prezent, el se plânge de dureri în regiunea coastelor nr. V-IX din partea dreapta, cu dureri acute la inspirație sau în timpul efortului fizic. Recomandare: radiografia regiunii toracice pentru a exclude existența oaselor fracturate.

La 26 mai 2006: reclamantul se plânge de durere la piciorul stâng, unde el are un hematom de culoarea maroniu-gri de dimensiunea 14 x 7cm. Pe mâna stângă există un hematom de dimensiunea 3 x 2 cm și o leziune de gravitate medie de dimensiunea 3.2 x 0.2 cm, acoperită cu o crustă de culoare maro-roșietică sub piele.

14. În timpul ședinței de judecată din 18 mai 2006, reclamantul s-a plâns de maltratarea sa din 3 mai 2006 și a cerut să fie examinat de un medic expert pentru a constata leziunile sale corporale. Instanța a dispus să fie invitat un medic de la Comisariatul de Poliție Criuleni pentru a examina reclamantul. De asemenea, i-a explicat reclamantului dreptul său de a cere efectuarea unei examinări medicale, la întoarcerea în Penitenciarul nr. 13.

15. La 30 mai 2006, reclamantul a înaintat Procuraturii Generale o altă plângere privind maltratarea sa. El a menționat, *inter alia*, cererea sa de a fi examinat de către un medic expert, care a fost respinsă. De asemenea, el a menționat că are cel puțin șapte martori care ar putea confirma declarațiile sale.

16. Potrivit extrasului din fișa medicală a reclamantului din Penitenciarul nr. 13, la 3 mai 2006 a fost întocmit un raport medical, potrivit căruia „reclamantul a refuzat categoric examinarea medicală”. La 30 iunie 2006, a fost întocmit un alt raport medical, potrivit căruia reclamantul avea șase plăgi la mână.

17. Potrivit documentelor prezentate de către Guvern, reclamantul este considerat o persoană violentă, predispus la conflicte cu administrația penitenciarului și codeținuți, din care cauză, i-au fost aplicate măsuri disciplinare de mai multe ori. O asemenea măsură disciplinară a fost aplicată în februarie 2006, după ce reclamantul a atacat un alt deținut. Toate celelalte măsuri disciplinare se referă la 3 mai 2006 și evenimente ulterioare. În observațiile sale ulterioare, Guvernul a recunoscut că mai multe decizii privind disciplinarea reclamantului au fost anulate, din motive procedurale, de către instanțele de judecată.

2. *Investigarea acuzațiilor reclamantului privind maltratarea*

18. La 15 august 2006, Procuratura a informat reclamantul că la 14 august 2006, a emis o ordonanță de neîncepere a urmăririi penale în baza plângerii sale privind pretinse rele tratamente, din lipsa componenței de infracțiune.

19. La 4 decembrie 2006, Judecătoria Criuleni a emis o încheiere prin care a anulat ordonanța Procurorului din 14 august 2006 și a dispus redeschiderea dosarului de către procuratură. Instanța a constatat, *inter alia*, că procurorul nu a audiat deținuții identificați de către reclamant ca fiind martori ai maltratării. Mai mult, nu a fost depusă nici o interpelare la Comisariatul de Poliție Criuleni privind acordarea documentelor medicale referitor la leziunile observate pe corpul reclamantului, când acesta s-a aflat, pe 15 mai 2006 la Criuleni.

20. La 2 februarie 2007, Procurorul a emis o altă ordonanță, prin care a refuzat începerea urmăririi penale privind pretinsa maltratarea a reclamantului. Aceasta a notat că plângerea reclamantului a fost recepționată la 28 iulie 2006. Aceasta s-a bazat pe documentele medicale întocmite la Penitenciarul nr. 13, care nu au confirmat acuzațiile reclamantului cu privire la maltratarea sa din 3 mai 2006. De asemenea, Procurorul s-a referit la faptul că reclamantul este considerat o persoană ostilă față de administrația închisorii, și pentru această atitudine el a fost pedepsit în mod repetat. Mai mult, pe marginea nesupunerii acestuia la ordinele colaboratorilor penitenciarului la 3 mai 2006, când el a amenințat viețile colaboratorilor penitenciarului, este pornită urmărirea penală.

21. La 3 mai 2007, reclamantul a solicitat șefului Penitenciarului nr. 13 să i se prezinte înregistrarea video a evenimentelor din 3 mai 2006. El a declarat că el a depus cereri similare la 18 septembrie, 30 octombrie și 13 noiembrie 2006, însă nu a primit nici un răspuns.

22. La 8 iunie 2007, Judecătoria Rîșcani a anulat ordonanța din 2 februarie 2007, constatând că Procurorul a desconsiderat încheierea judecătorească din 4 decembrie 2006, prin faptul că nu a solicitat documentele medicale și nu a audiat martorii identificați de către reclamant. Mai mult, reclamantul a prezentat copii a proceselor-verbale ale ședințelor de judecată, la care acești martori au confirmat declarațiile reclamantului privind maltratarea acestuia. Instanța a obligat procurorul să redeschidă cazul.

23. La 13 iulie 2007, Procurorul a adoptat o altă ordonanță, prin care a refuzat pornirea urmăririi penale privind pretinsa maltratarea a reclamantului. Procurorul s-a bazat pe aceleași argumente precum acelea din ordonanța sa din 2 februarie 2007. Suplimentar, aceasta s-a referit la doi martori (A.F. și I.C.), care au declarat că ei și alții au fost rugați de către reclamant să semneze o petiție, prin care să declare că ei au fost martori ai maltratării acestuia. Ei nu au văzut maltratarea, dar au semnat „pentru a-i face o

favoare”. Deoarece reclamantul se afla la examinarea unei comisii de medici-psihiatri, a fost imposibil de a obține mai multe detalii de la el.

24. La 15 noiembrie 2007, Judecătoria Rîșcani a respins cererea reclamantului și a menținut ordonanța din 13 iulie 2007. Instanța a constatat că procuratura a investigat pe deplin circumstanțele cauzei, interogând colaboratorii Penitenciarului nr. 13 și examinând rapoartele medicale din Penitenciarul nr. 13 cu privire la starea reclamantului. De asemenea, doi martori (la care s-a făcut referință în paragraful anterior) au declarat că ei și toți ceilalți din celulă au semnat petiția în sprijinul reclamantului pentru a-i face o favoare, dar ei nu au văzut maltratarea. Unul din ei a adăugat că el era într-o celulă învecinată cu celula 121 și a auzit țipete, care l-au făcut să creadă că reclamantul a fost maltratată, dar el nu a fost martor ocular al maltratării. În ceea ce privește maltratarea pretinsă de la Comisariatul de Poliție Criuleni, aceasta a fost deja investigată într-o cauză anterioară și nu mai este nevoie de o altă investigație.

25. Mai mult, reclamantul e considerat o persoană ostilă administrației penitenciarului, și el a fost pedepsit de nenumărate ori pentru această atitudine. Suplimentar, nesupunerea lui ordinelor legale ale colaboratorilor penitenciarului la 3 mai 2006, când el a amenințat viețile colaboratorilor penitenciarului, este subiectul unei urmăriri penale care încă continuă.

26. La 2 mai 2007, reclamantul s-a plâns șefului Penitenciarului nr. 13, și a cerut acces la înregistrările video făcute la 3 mai 2006. În răspuns, el a fost informat că asemenea materiale video sunt distruse în mod regulat de la treizeci până la patruzeci și cinci de zile după ziua înregistrării.

3. Urmărirea penală intentată reclamantului privind evenimentele din 3 mai 2006.

27. La o dată necunoscută, după evenimentele din 3 mai 2006 menționate mai sus, un procuror a inițiat urmărirea penală împotriva reclamantului pentru amenințarea cu violență a colaboratorilor Penitenciarului nr. 13. Această cauză penală a fost conexasă cu o altă cauză intentată reclamantului, în care el era învinuit de omor.

28. În timpul ședințelor de judecată din 1 decembrie 2006 și 16 și 18 ianuarie 2007, au fost audiați șase martori, care erau deținuți, la producerea evenimentelor în cauză, în Penitenciarul nr. 13. Martorul M.I. a explicat că el a fost deținut în celula 123b care se afla lângă celula 121, și a văzut cum reclamantul, care era la pământ, a fost lovit de câțiva colaboratori ai penitenciarului. El nu a auzit reclamantul să înjure sau să arunce ceva; el doar striga la ei ca să nu-l mai lovească și cerea să fie primit de șeful penitenciarului. Aproximativ zece deținuți din celula sa au semnat o petiție, prin care au confirmat maltratarea reclamantului. După aceasta, colaboratorii penitenciarului au început să-i intimideze. M.I. a fost personal amenințat pentru a fi determinat să declare că el nu a văzut nimic.

29. Martorul V.Gh. era deținut la Comisariatul de Poliție Criuleni, când reclamantul a fost deținut acolo într-o celulă învecinată. El îl putea vedea pe reclamant când acesta era dus la veceu, pe jumătate dezbrăcat, și a văzut că reclamantul avea câteva hematoame „de mărimea unui măr” pe corpul său.

30. Martorul P.I. a declarat că la 3 mai 2006, el se întorcea împreună cu alți deținuți din afara închisorii fiind escortat, și a văzut un deținut pe podeaua celulei 121, plin de sânge, care era lovit de cinci sau șase colaboratori ai penitenciarului. Seara, el a reușit să se apropie de celula 121 și a întrebat persoana din interiorul acesteia dacă avea nevoie de ceva. Persoana a răspuns că el are nevoie să fie vizitat de un medic. Dar atunci când P.I. a spus medicului despre aceasta, ultimul i-a răspuns că lui i s-a ordonat să nu meargă în celula 121. Un alt colaborator din penitenciar i-a spus că reclamantul era în celula 121.

31. Martorul Z.Gh. a declarat că el l-a văzut pe reclamant când acesta a fost luat undeva de către doi colaboratori ai Penitenciarului, cu mâinile la spate, cu fața aproape la pământ, și era lovit pe drum.

32. Martorul G.I. a declarat că el a fost transferat la Comisariatul de Poliție Criuleni în aceeași zi cu reclamantul, și precum că ei au fost plasați împreună în aceeași celulă. Atunci reclamantul i-a povestit despre maltratarea sa și i-a arătat semnele de maltratare de pe corpul său. El se simțea rău și nu a putut dormi.

33. Martorul S.N. nu l-a văzut pe reclamant în acea perioadă, ci doar a auzit de la un alt deținut că acesta a fost martor al maltratării reclamantului.

34. La 29 martie 2007, reclamantul a fost condamnat pentru omorul unei persoane și tentativă de omor a unei alte persoane. De asemenea, el a fost condamnat pentru amenințarea cu violență a cinci colaboratori din Penitenciarul nr. 13, care l-au escortat în altă celulă. În această privință, instanța de judecată a rezumat declarațiile martorilor făcute de diverși colaboratori ai penitenciarului și deținuți (a se vedea paragrafele 28-33 de mai sus). Instanța de judecată a considerat că deținuții care au confirmat declarațiile reclamantului privind maltratarea acestuia de către colaboratorii penitenciarului, care l-au acuzat de amenințarea lor, au făcut aceste declarații pentru a-l proteja pe reclamant de răspunderea penală.

35. La 6 decembrie 2007, Curtea de Apel Chișinău a menținut sentința primei instanțe. În privința evenimentelor din 3 mai 2006, instanța de judecată s-a referit la pedeapsa aplicată reclamantului pentru încălcarea regulamentului închisorii la 3 mai 2006 și la rezultatele examinării medicale ale câtorva colaboratori, care au fost atacați de către reclamant în acea zi. Aceasta a considerat, precum și instanța inferioară, că declarațiile celorlalți deținuți au fost făcute cu scopul de a-l ajuta pe reclamant să se eschiveze de la răspunderea penală. Instanța de judecată a adăugat că plângerile reclamantului privind maltratare au fost subiectul unei investigații separate, și că plângerile similare au fost deja examinate.

36. La 16 aprilie 2008, Curtea Supremă de Justiție a menținut decizia Curții de Apel. Această decizie este definitivă și irevocabilă.

4. Acțiunea civilă intentată de reclamant.

37. La 20 octombrie 2007, reclamantul a depus o acțiune civilă în judecată împotriva Penitenciarului nr. 13, Departamentului Instituțiilor Penitenciare, Procuraturii Generale și Ministerului Finanțelor, solicitându-le să constate maltratarea sa din 3 mai 2006 în Penitenciarul nr. 13 și plata despăgubirilor.

38. La 22 mai 2008, Judecătoria sectorului Botanica a respins acțiunea reclamantului ca nefondată, constatând că acesta nu putea pretinde compensație, fără o condamnare a colaboratorilor penitenciarului pe care i-a acuzat de maltratare. În timpul ședinței de judecată din acea zi, reclamantul a declarat că Procurorul cunoștea despre existența înregistrărilor video, și despre faptul că acestea au fost distruse la scurt timp după aceasta, dar nu a făcut nimic pentru a obține materialele și a proba plângerea sa privind maltratarea. În răspuns, Procurorul care reprezenta Procuratura Generală a informat instanța de judecată că Procuratura cunoștea despre faptul că Penitenciarul nr. 13 avea supraveghere video, dar a decis la acel moment că înregistrarea video nu era necesară, deoarece existau alte materiale în dosar, care erau suficiente pentru adoptarea unei decizii legale. Mai mult, la momentul verificărilor, materialele au fost deja distruse.

39. La 15 decembrie 2008, Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărârea primei instanțe.

ÎN DREPT

40. Reclamantul s-a plâns, în temeiul Articolelor 1, 3, 6, 13 și 14 din Convenție, precum că el a fost maltratată de colaboratorii Penitenciarului la 3 mai 2006, precum că plângerea sa în acest sens nu a fost investigată și că nu a existat un mecanism efectiv de prevenire a relelor tratamente. Curtea consideră că pretențiile formulate în temeiul Articolelor 1, 6, 13 și 14 repetă în mare parte cele formulate în temeiul Articolului 3 al Convenției. Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

I. ADMISIBILITATEA

41. Guvernul a considerat că această cerere este ofensatoare și a solicitat Curții să o scoată de pe rol. În special, Guvernul a notat că următoarele

fragmente din declarațiile reclamantului către Curte sunt defăimătoare și ofensive:

„... În opinia mea, mentalitatea și metodele sovietice utilizate sunt prezente în cuvintele și acțiunile acestui nou, temporar, și așa-numit Guvern ‘democratic’ al Republicii Moldova”; „... Și aceștia [organele procuraturii] nu au investigat niciodată acuzațiile mele, deoarece ei sunt ca o familie (procurorii, gardienii, judecătorii, etc.) – care satisfac interesele și nevoile Guvernului. Și oricine, în special un deținut, care depune o plângere împotriva acestora (acuzații de maltratare sau detenție în condiții inumane și degradante) devine imediat dușmanul lor nr. 1, și ei știu cum să trateze un dușman (prin metodele KGB)...”; „... Aceste instanțe de judecată mi-au refuzat în dreptul meu la o examinare echitabilă a cauzei. Cu regret, așa este întreg sistem judecătoresc din Republica Moldova. Curtea cunoaște mai bine decât mine și oricine altcineva că sistem judecătoresc al Republicii Moldova este complet disfuncțional...”; „... Problema este mult mai vastă. Aceasta este prima cauza, în baza unor asemenea plângeri, care a ajuns la Curte, dar în locurile de detenție din Moldova, asemenea metode sunt practicate pe larg de către colaboratorii penitenciarelor împreună cu organele procuraturii, împotriva deținuților care înaintează acuzații de maltratare împotriva gardienilor pentru a-i face să-și retragă plângerile lor de la Procuratură. Aceasta este un instrument foarte eficient al autorităților de stat, care este deseori folosit pe larg, iar tortura, maltratarea deținuților în locurile de detenție continuă fără întrerupere. Cine refuză să-și retragă plângerea sa este acuzat și apoi condamnat în baza aceleia-și acuzații din articolul 349 al Codului Penal ... sau în baza articolului 321 al Codului Penal... în baza acelorași rapoarte întocmite de către gardieni, ca și în cazul meu ... Este problema Guvernului să rezolve problema într-un mod democratic, fără a folosi tortura, maltratarea ori metode asemănătoare, și ar trebui să nu prezinte asemenea rapoarte Curții drept justificare pentru maltratarea mea.”.

42. Guvernul a adăugat că referința făcută de reclamant la pretinsa maltratare a unui alt deținut, T. I., fără suport probatoriu, este un fel de *actio popularis*. Aceasta a avut drept scop crearea unei imagini false a Procuraturii și a altor autorități privind încălcările pe scară largă a drepturilor omului în închisorile din Moldova, un argument care nu poate servi drept temei pentru examinarea unei cauze individuale și, prin urmare, trebuie tratat ca având un singur scop, de a discredita Guvernul respondent.

43. Curtea consideră că o cerere, în mod normal, nu ar fi respinsă ca fiind abuzivă în conformitate cu articolul 35 § 3 al Convenției în baza faptului că ea a fost „ofensatoare” sau „defăimătoare” decât dacă a fost, în mod intenționat, bazată pe fapte neadevărate (a se vedea *Varbanov c. Bulgariei*, nr. 31365/96, § 36, CEDO 2000-X; *Rehak c. Cehiei*, (dec.), nr. 67208/01, 18 mai 2004; și *Popov c. Moldovei (nr. 1)*, nr. 74153/01, § 49, 18 ianuarie 2005). Totuși, în baza materialelor aflate în posesia sa, Curtea se află în imposibilitatea de a concluziona că reclamantul și-a bazat o parte din alegațiile sale pe fapte din plângerea sa, despre care el ar fi știut precum că sunt neadevărate. Prin urmare, aceste susțineri sunt respinse.

44. Curtea consideră că pretențiile reclamantului în temeiul Articolului 3 al Convenției ridică întrebări de drept care sunt suficient de serioase, încât examinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și nici un alt temei

pentru declararea lor ca inadmisibile nu a fost stabilit. Curtea, prin urmare, declară această cerere admisibilă.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI.

A. Pretinsa maltratare a reclamantului

45. Reclamantul a pretins că a fost maltratat de către colaboratorii Penitenciarului la 3 mai 2006. El a adăugat că instanțele de judecată care au examinat cauza penală împotriva lui, privind amenințarea colaboratorilor Penitenciarului, nu au examinat chestiunea cu privire la faptul dacă aceștia l-au maltratat.

46. Guvernul a susținut că reclamantul nu a fost maltratat. El a amenințat colaboratorii Penitenciarului și și-a cauzat leziuni corporale. Pentru a-i curma comportamentul provocator și nesupunerea, colaboratorii Penitenciarului au fost nevoiți să-l încătușeze. Reclamantul este cunoscut pentru comportamentul său provocator din detenție și a fost, de asemenea, pedepsit pentru atacarea fizică a unui codeținut. Mai mult, pretenția privind maltratarea acestuia a fost examinată de către instanțele de judecată naționale, ca parte a procesului penal împotriva reclamantului. Instanțele de judecată au constatat că reclamantul a opus rezistență ordinelor legitime ale colaboratorilor penitenciarului și i-a amenințat cu violență fizică, ceea ce constituie o infracțiune. Nu există motive pentru a pune la îndoială constatările instanțelor de judecată naționale, care nu au stabilit că reclamantul a fost maltratat. Prin urmare, afirmația reclamantului privind maltratarea a fost un simplu argument pentru apărarea lui în cadrul procesului penal la nivel național, plângere respinsă de către instanțele de judecată.

47. De asemenea, Guvernul a prezentat o „notă informativă” scrisă la 12 mai 2010 de către șeful Direcției Medicale a Departamentului Instituțiilor Penitenciare din cadrul Ministerului Justiției. Potrivit acestui document, reclamantul a refuzat orice asistență medicală la 3 mai 2006 în Penitenciarul nr. 13. În ceea ce privește raportul medical întocmit de către lucrătorii medicali de la Comisariatul de Poliție Criuleni (a se vedea paragraful 13 de mai sus), documentul a constatat că concluziile din 16 și 21 mai 2006 nu au făcut referință la probele obiective privind maltratare (cu excepția rănilor de pe brațele lui pe care el și le-a cauzat singur) și doar a notat informații subiective, cum ar fi durere în partea dreaptă a pieptului. A fost recomandată o consultație neurologică, dar aceasta probabil s-a referit la starea neurologică, fără a avea vreo legătură cu maltratarea pretinsă. În ceea ce privește constatările făcute la 26 iunie 2006, acestea au fost făcute la cincizeci și trei de zile după data evenimentelor relevante și nu aveau nimic în comun cu pretinsa maltratare.

48. După cum a menționat Curtea, în repetate rânduri, Articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Chiar și în cele mai dificile circumstanțe, precum lupta împotriva terorismului și a crimei organizate, Convenția interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante. Spre deosebire de majoritatea normelor Convenției și ale Protocoloalelor sale, articolul 3 nu conține prevederi care să permită excepții, și nici derogări, conform articolului 15 § 2 de la prevederile sale nu sunt permise, nici chiar în cazul unui pericol public care amenință viața națiunii (a se vedea, spre exemplu, *Selmouni c. Franței* [MC], nr. 25803/94, § 95, CEDO 1999-V, *Assenov și Alții c. Bulgariei*, 28 octombrie 1998, § 93, *Raport pe Hotărâri și Decizii 1998-VIII*; și *Gäfgen c. Germaniei* [MC], nr. 22978/05, § 87..., CEDO 2010-...).

49. Curtea reiterează că atunci când unei persoane îi sunt cauzate leziuni corporale, în timp ce ea se află în detenție sau sub un altfel de control al poliției, orice astfel de leziune va crea o puternică prezumție că acea persoană a fost supusă maltratării (a se vedea *Bursuc c. României*, nr. 42066/98, § 80, 12 octombrie 2004). Ține de sarcina statului să ofere o explicație plauzibilă despre circumstanțele în care au fost cauzate leziunile corporale, neîndeplinirea căreia ridică o problemă clară în temeiul Articolului 3 al Convenției (a se vedea hotărârea în cauza *Selmouni*, citată mai sus, § 87). Nu este suficient că statul să se refere în cadrul urmăririi penale doar la achitarea ofițerilor de poliție, căci achitarea ulterioară a ofițerilor de poliție acuzați de atacarea unei persoane nu va elibera statul de sarcina probațiunii în temeiul Articolului 3 al Convenției, de a demonstra că leziunile suferite de către această persoană, atunci când se afla în custodia poliției, nu au fost cauzate de către ofițerii de poliție (a se vedea *Ribitsch c. Austriei*, 4 decembrie 1995, §§ 34, 38, Seria A nr. 336).

50. În această cauză, Curtea notează că părțile s-au contrazis, în ceea ce privește circumstanțele în care reclamantul a fost vătămat. În același timp, se observă că părțile nu au contestat faptul că la 15 mai 2006, două săptămâni după presupusa maltratare, reclamantul a fost transferat la Comisariatul de Poliție Criuleni, unde a doua zi a fost examinat de către un medic. Medicul a notat că reclamantul avea dureri în piept și în spate, și avea nevoie să fie examinat de către un traumatolog și neurolog, și de asemenea să i se efectueze o radiografie a zonei pectorale. Cinci zile mai târziu, în baza unei încheieri judecătorești (a se vedea paragraful 14 de mai sus), un alt medic a declarat că reclamantul s-a plâns că a fost bătut, cu trei săptămâni în urmă, de către colaboratorii închisorii din Chișinău; el a fost lovit în coaste și ficat. Medicul din nou a prescris efectuarea radiografiei regiunii toracice pentru a exclude fractura oaselor, care însă nu a fost efectuată. În final, la 26 iunie 2006, un medic a constatat existența probelor obiective ale leziunilor cauzate reclamantului (a se vedea paragraful 13 de mai sus).

51. În fața Curții nu a fost susținut faptul că reclamantul a mai fost atacat și altă dată după pretinsa maltratare din 3 mai 2006 și înainte ca medicii să raporteze despre constatările lor din 15 și 21 mai și 26 iunie 2006. În același timp, Guvernul nu a oferit o explicație plauzibilă privind originea vătămarilor reclamantului apărute în perioada detenției, depistate de către medicii de la Comisariatul de Poliție Criuleni.

52. De asemenea, Curtea notează că Guvernul nu a contrazis faptul că reclamantul a fost lovit ca urmare a aplicării forței, care a fost strict necesară ca urmare a acțiunilor lui. Mai degrabă, poziția Guvernului a fost că reclamantului nu i-au fost deloc cauzate leziunile corporale, fapt stabilit de către medicii de la Penitenciarul nr. 13 și instanțele de judecată naționale. Totuși, după cum a fost notat mai sus, această constatare este în contradicție cu concluziile medicilor de la Comisariatul de Poliție Criuleni.

53. În baza materialelor prezentate, Curtea concluzionează că Guvernul nu a putut proba că leziunile reclamantului au fost cauzate în alte împrejurări, și precum că acestea nu au survenit în urma maltratării reclamantului în perioada aflării sale în detenție.

54. În lumina celor expuse mai sus, Curtea conchide că a avut loc violarea Articolului 3 al Convenției sub aspectul său material.

B. Pretinsa omisiune în investigarea adecvată a maltratării reclamantului.

55. Reclamantul s-a plâns de omisiunea autorităților naționale de a efectua o investigație efectivă a pretențiilor lui cu privire la maltratare, contrar cerințelor Articolului 3 al Convenției. Plângerea sa nu a fost imediat expediată procuraturii și nu a fost efectuată nici o examinare medicală urgentă pentru a verifica prezența leziunilor, înainte ca acestea să dispară. Mai mult, materialele video din penitenciar care ar fi putut să dezvăluie faptul, dacă el într-adevăr a opus rezistență și a atacat colaboratorii penitenciarului, nu au fost cerute de la autoritățile penitenciarului și s-a permis distrugerea lor.

56. Guvernul consideră, că a fost efectuată o investigație deplină, care a stabilit faptul că nu există probe ale maltratării. Organele procuraturii și instanțele de judecată au examinat plângerile reclamantului și au constatat că acestea erau nefondate, ambele, atât plângerea cu privire la maltratare, cât și aceia din timpul urmăririi penale privind atacarea de către acesta a colaboratorilor penitenciarului. A fost important de notat că reclamantul a refuzat orice asistență medicală la 3 mai 2006, fapt care nu a permis verificarea pretențiilor lui privind maltratare. Leziunile găsite pe corpul reclamantului zece zile mai târziu la Comisariatul de Poliție Criuleni nu aveau nimic în comun cu evenimentele din 3 mai 2006. Mai mult, doi dintre martori, care au confirmat versiunea evenimentelor înaintată de reclamant, mai târziu și-au retras declarațiile lor și au mărturisit că ei au semnat petiția

în sprijinul reclamantului pentru „a-i face o favoare”. De asemenea, aceștia au declarat că ceilalți martori au semnat din același motiv.

57. Curtea reamintește că atunci când o persoană face afirmații credibile că a fost supusă unor tratamente contrar Articolului 3 al Convenției de către poliție sau alte organe de stat, prevederile acestui articol, examinate în contextul obligației generale a statului în temeiul articolului 1 al Convenției de a „recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile definite în Convenție”, prevede în mod implicit că ar trebui să existe o investigație oficială efectivă. La fel ca și investigația efectuată în virtutea Articolului 2 al Convenției, care ar trebui să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile. Altfel, interzicerea generală prin lege a torturii, tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante, în pofida importanței sale fundamentale, ar fi inefectivă în practică și ar face posibil, în anumite cazuri, pentru autoritățile de stat să comită abuzuri împotriva persoanelor aflate sub controlul lor, aplicându-le pedepse ilegale (a se vedea, printre altele, *Labita c. Italiei* [MC], nr. 26772/95, § 131, CEDO 2000-IV, și *Boicenco c. Moldovei*, nr. 41088/05, § 120, 11 iulie 2006).

58. Investigarea acuzațiilor serioase de maltratare trebuie să fie deplină. Aceasta înseamnă că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigația sau să le pună la baza deciziilor lor (a se vedea *Assenov și Alții*, citată mai sus, § 103). Autoritățile trebuie să întreprindă toți pașii rezonabili și disponibili lor pentru a asigura probele legate de incident, inclusiv, *inter alia*, declarații ale martorilor oculari și probele medico-legale (a se vedea *Tanrikulu c. Turciei* [MC], nr. 23763/94, § 104, CEDO 1999-IV; și *Gül c. Turciei*, nr. 22676/93, § 89, 14 decembrie 2000). Orice omisiune pe parcursul desfășurării investigației ar submina posibilitatea de a stabili cauza leziunilor corporale sau identitatea persoanelor responsabile, astfel riscându-se să nu corespundă acestui standard.

59. În cauza *Bati și Alții c. Turciei* (nr. 33097/96 și 57834/00, §§ 133 și 136, CEDO 2004-IV (extras)), Curtea a notat, *inter alia*, că „indiferent de metoda de investigație, autoritățile trebuie să acționeze imediat ce plângerea oficială a fost depusă” și că „nu se pune la îndoială faptul că o cerință de promptitudine rezonabilă este implicită în acest context. Un răspuns prompt al autorităților în investigarea acuzațiilor de maltratare este esențial în menținerea încrederii societății în respectarea de către autorități a supremației legii și în prevenirea oricărei aparențe de complicitate sau toleranța a actelor ilegale”.

60. Revenind la situația de fapt din speță, Curtea observă că reclamantul a înaintat plângerea sa administrației penitenciarului la 4 mai 2006, în timp ce procurorul responsabil să examineze plângerea, a primit-o abia la 28 iulie 2006 (a se vedea paragraful 20 de mai sus). Curtea consideră că o întârziere de cincizeci și cinci de zile în transmiterea cererii de către autoritățile de stat

către procurorul competent, perioada în care nu a fost efectuată nici o investigație a faptelor cauzei, este incompatibilă cu obligația de a efectua o investigație promptă, deoarece există un risc ca probele privind existența maltratării să dispărea datorită trecerii timpului, și vindecării leziunilor (a se vedea *Pădureț c. Moldovei*, nr. 33134/03, § 63, 5 ianuarie 2010).

61. Mai mult, după cum a recunoscut însăși Procuratura (a se vedea paragraful 38 de mai sus), aceasta a considerat că nu era necesar de a cere acces la materialele video și că, în orice caz, la momentul în care aceasta a început să examineze faptele cauzei, înregistrarea video făcută la Penitenciar fusese deja distrusă conform regulamentelor în vigoare. Curtea nu poate specula pe seama conținutului materialelor video în cauză, și, în orice caz, aprecierea relevanței acestor materiale pentru rezultatul procesului la nivel național ține în primul rând de competența instanțelor de judecată naționale. Totuși, Curtea nu poate decât să noteze că prin faptul că au permis o întârziere neîntemeiată și inexplicabilă înainte de inițierea oricărei investigații, autoritățile au privat în mod efectiv instanțele de judecată naționale de posibilitatea de a aprecia probele care ar fi putut confirma sau infirma în mod obiectiv pretențiile reclamantului.

62. În continuare, Curtea constată anulările repetate, de judecătorul de instrucție, a ordonanțelor procurorului de neîncepere a urmăririi penale în baza plângerii reclamantului privind maltratarea (a se vedea paragrafele 19 și 22 de mai sus). De fiecare dată, judecătorul făcea referire la omisiunea procurorului de a întreprinde măsurile necesare și esențiale de investigare, cum ar fi interogarea pretinșilor martori oculari privind evenimentele din 3 mai 2006 și examinarea dosarelor medicale de la Comisariatul de Poliție Criuleni, care au dezvăluit existența leziunilor corporale la reclamant. Chiar dacă o parte din aceste omisiuni nu au fost rectificate (spre exemplu, examinarea rapoartelor medicale de la Comisariatul de Poliție Criuleni), instanța de judecată națională a admis ordonanța procurorului de neîncepere a urmăririi penale.

63. În final, Curtea notează că reclamantul a refuzat să fie examinat de către medicii de la Penitenciarul nr. 13 după evenimentele din 3 mai 2006. Totuși, el a declarat greva foamei și a cerut să fie examinat de către un medic independent sau reprezentanții Amnesty International, ceea ce cu greu poate fi contrapus cu declarația Guvernului, că reclamantul s-a opus oricărei examinării medicale menite să verifice afirmațiile acestuia. Curtea reiterează că a constatat deja că „în conformitate cu articolele 93, 96 și 109 ale Codului de Procedură Penală, nici o măsură de investigație nu putea fi luată în ceea ce privește infracțiunea pretinsă... decât dacă ar fi fost pornită urmărirea penală” (a se vedea, *Guțu c. Moldovei*, nr. 20289/02, § 61, 7 iunie 2007). Deoarece Procuratura nu a primit plângerea reclamantului decât la 28 iulie 2006, orice concluzie a medicilor din Penitenciarul nr. 13 din 3 mai 2006, nu ar fi putut fi folosită la urmărirea penală a presupușilor atacatori. Mai mult, procuratura nu a dispus examinarea reclamantului de către un

medic specializat pentru a stabili existența și caracterul leziunilor corporale, fapt cerut de legislația națională, dar s-a bazat pe înregistrările medicale ținute de medicii de la penitenciar.

64. Curtea constată cu îngrijorare că neîncrederea reclamantului în independența medicilor de la Penitenciarul nr. 13 și procedurile inițiate împotriva colegilor lor din același penitenciar se pare că nu a fost chiar atât de neîntemeiată: în timp ce medicul de la Comisariatul de Poliție Criuleni a depistat în mod clar leziuni pe corpul reclamantului la 26 iunie 2006 (a se vedea paragraful 13), medicii de la Penitenciarul nr. 13 nu au observat nici o leziune (cu excepția leziunilor auto-provocate la încheietura mâinii) doar patru zile mai târziu (a se vedea paragraful 16 de mai sus). Această selectivitate în observarea leziunilor nu a fost explicată.

65. Curtea concluzionează că investigarea plângerii reclamantului privind maltratarea acestuia a fost inefficientă și târăgănată în rezultatul refuzurilor repetate de a începe urmărirea penală și a omisiunii de a efectua într-un termen rezonabil și într-o manieră esențială măsurile de investigație, după cum a fost stabilit de către judecătorul de instrucție. Aceste deficiențe sunt incompatibile cu obligațiile procedurale în temeiul articolului 3 al Convenției.

66. Prin urmare, a avut loc o violare a acestei prevederi.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

67. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul moral

67. Reclamantul a cerut 15,000 euro (EUR) cu titlu de compensație pentru prejudiciul ce i-a fost cauzat, în special, ca rezultat al maltratării sale din 3 mai 2006.

68. Guvernul a susținut că orice sumă, care va fi acordată de către Curte va fi în mod implicit, contrară hotărârilor judecătorești naționale definitive, privind condamnarea reclamantului, care, astfel, va fi plătit pentru infracțiunea pe care el a comis-o. Nu a existat nici o legătură causală între prejudiciul care el pretinde că i-a fost cauzat și compensația pretinsă. În orice caz, pretențiile sunt excesive în lumina jurisprudenței relevante a Curții.

69. Curtea consideră că constatările sale în privința maltratării reclamantului survenite în timpul detenției acestuia și omisiunea de a

efectua o investigație efectivă a plângerii sale, nu vin în contradicție cu concluzia instanțelor de judecată naționale, potrivit căroră, reclamantul însăși a amenințat și a atacat colaboratorii penitenciarului. Se constată, în acest sens, că urmărirea penală în cadrul căreia reclamantul a fost acuzat de agresarea personalului din penitenciar, a fost separată de cea în care reclamantul a încercat în zadar să fie inițiată o urmărire penală în privința maltratării sale de către aceiași colaboratori, iar instanțele de judecată nu s-au pronunțat asupra acestei chestiuni. (a se vedea, de exemplu, punctul 35 de mai sus).

70. Curtea consideră că reclamantului i s-a cauzat o anumită durere și suferință în rezultatul violării drepturilor sale ocrotite de articolul 3 al Convenției. Evaluând echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 15,000 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

71. Reclamantul a pretins EUR 500 cu titlu de costuri și cheltuieli, adăugând că el nu a păstrat copiile documentelor care demonstrează cheltuielile avute.

72. Guvernul consideră că reclamantului trebuie să-i fie plătit nu mai mult de EUR 100, în cazul în care se constată că a avut loc o violare, luându-se în considerație faptul că el nu a fost reprezentat și nu a prezentat nici o probă a cheltuielilor suferite.

73. Reieșind din materialele prezentate, Curtea consideră că este rezonabil de a acorda reclamantului suma de EUR 100 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Penalități

75. Curtea consideră oportun ca penalitatea să fie calculată în funcție de rata marginală de împrumut a Băncii Centrale Europene, la care se vor adăuga trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară*, plângerea în temeiul articolului 3 din Convenție admisibilă; iar celelalte capete de cerere inadmisibile.
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a Articolului 3 din Convenție, sub aspectul său material;

3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a Articolului 3 din Convenție sub aspectul său procedural;
4. *Hotărăște*
  - (a) că statul respondent trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție , EUR 15,000 (cincisprezece mii euro) în ceea ce privește prejudiciu moral și EUR 100 (o sută euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care urmează să fie convertiți în lei moldovenești la rata aplicabilă la data de decontare, plus orice taxă care poate fi percepută;
  - (b) că din momentul expirării termenului mai sus menționat de trei luni până la achitarea efectivă a sumei respective, statul respondent va achita o dobândă egală cu rata marginală de împrumut a Băncii Centrale Europene, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului de satisfacție echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 21 iunie 2011, în conformitate cu articolul 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte